

Els excessos de la ciutat de Calatrava

Fins a l'inímit i més ennu. Aquesta era la màxima iniciada per Eduardo Zaplana per promocionar-se com a polític estrella, basada en uns projectes colossalistes que va pensar perquè quedaren com a túmuls publicitaris de la seua gestió. El mètode era trepitjar l'accelerador de l'erari públic amb decisió faraònica.

El risc de dur a la fallida absoluta aquest erari no solament existia, sinó que era un dels sacrificis col·lectius que considerava assumibles. Zaplana sabia que, fent servir la tècnica de l'endeutament públic, i gràcies a una estrambòtica xarxa de mitjans de comunicació acòlits, podia disfressar el forat el temps suficient per fer el salt a Madrid.

I ho va fer. la Sindicatura de Comptes, en l'auditoria relativa a l'exercici de 2002, va aconsellar als responsables públics elaborar un pla de viabilitat de cadascuna de les seccions de negoci de la Ciutat. Va indicar que tot el conjunt empresarial -CACSA- es trobava pràcticament en una situació de fallida tècnica, i que les seues filials de gestió s'ofegaven en la bancarrota. Però, en aquell moment, Zaplana ja tenia càrrec a Madrid i feia com si tot això no li afectara.

L'escola Zaplana. Com a substitut interí del president de la Generalitat havia quedat José Luis Olivas, un home que, tot i que avui s'ha allunyat tant com ha pogut de Zaplana, en aquells moments estava obligat a ser continuista com a contrapartida pel premi guanyat: el d'arribar a ser president sense passar per cap elecció. Era clar que Olivas havia de continuar el flux d'abocament incessant de diners sobre la Ciutat de les Arts i les

Ciències, tal i com havia decidit Zaplana. Però va personalitzar la dita iniciativa, i gairebé va fer seua la inauguració de l'Oceanogràfic, l'única part del complex d'oci pseudocientífic que no tenia el seu origen en Santiago Calatrava, sinó en un altre arquitecte valencià molt reconegut, Félix Candela.

Olivas es va beneficiar del fet que el gegantesc aquari de l'Oceanogràfic és, vertaderament, la secció de tot aquest muntatge que té una utilitat més pràctica: que els xiquets, amb la seua família, observen tot tipus de peixos, dofinari circense inclòs. La seua funcionalitat no és científica, és més un zoo de la mar que una exhibició de l'estudi de la natura, però, s'estiga o no d'acord, té un sentit de l'espectacle que encaixa amb el seu embolcall.

La resta del complex -aquesta sí, dissenyada per Calatrava- és formalment impressionant, però plena de buidor. El museu Príncep Felip té com a director l'antic meteoròleg televisiu Manuel Toharia, home que defensa i impulsa un estil museístic molt elemental. Està pensat sobretot per als nens i, com ell mateix ha reconegut, és molt difícil que pugua competir amb "aquest contenidor [cultural]", en referència a la construcció arquitectònica del museu.

La resta de la Ciutat de les Ciències construïda i inaugurada la formen les construccions anomenades l'Umbracle i l'Hemisfèric: un monumental espai d'ombra i descans i una mena de sala sideral de cinema IMAX. Tot, això sí, amb una tecnologia punta i una disposició de mitjans extraordinària, que recorda la recerca d'impacte que ha instaurat mundialment Kuala Lumpur, el cap i ca-

Les obres de la Ciutat de les Arts i les Ciències de València han arribat a encarir-se més d'un 170% per damunt del seu pressupost. El seu artífex conceptual, l'arquitecte Santiago Calatrava, proposa ara unes torres gegants per omplir els solars immediats al complex. Possible solució al forat econòmic o deliri definitiu? Aquesta és la terrible qüestió.

GENERALITAT VALENCIANA

Francesc Camps i Rita Barberà, en la presentació a la premsa de les torres de Santiago Calatrava. Es tracta d'uns edificis enormes que trenquen el perfil de la ciutat, ja que algun d'ells pot arribar a fer 280 metres. Camps ha aprofitat aquest projecte per intentar aconseguir uns ingressos amb els solars que puguen ajudar a controlar mínimament l'exhuberant deute de la Ciutat dels Arts i les Ciències, un projecte que s'ha convertit en el forat sense fons de l'erari públic de la Generalitat Valenciana.

sal de Malàisia, indret que des de fa uns anys surt a totes les fotos del *Guinness* perquè té les torres d'edificis més altes del planeta, amb una alçària de gairebé 500 metres.

Els visitants i els nadius asiàtics utilitzen aquells edificis per fer-se fotografies, i ara mateix és també aquesta la principal utilitat que té la Ciutat de les Ciències: haver substituït els tradicionals jardins de Vivers com a marc fotogràfic predilecte dels novençans el dia de la seua boda. Inicialment, com també va succeir a l'imponent museu Guggenheim de Bilbao dissenyat per Frank Ghery, la Ciutat de les Ciències va servir com a escenari de vídeos musicals de grups de pop internacional. Però la sensació de *glamour* per a masses que transmetia ha estat substituïda per una sensació de previsibilitat paisatgística que, en part, ha condemnat el complex a l'avorriment estètic.

Del Palau a les torres. De fet, quan Francesc Camps va arribar al poder en les eleccions autonòmiques de maig del 2003, es va trobar amb una Ciutat de les Ciències marcada per aquesta terrible suma de cansament estètic i desgavell econòmic.

El cas és que el sector democristià del PP valencià, amb el president al davant, havia indicat que la contenció econòmica i els projectes d'utilitat pràctica serien elements claus de la seua gestió. En canvi, en poc temps, Camps ha canviat d'aposta. I precisament, ho ha fet perquè no té marge de maniobra.

És a dir, com que, gràcies als anys zaplanistes de malbaratament total, les arques públiques autonòmiques es troben buides i l'endeutament és absolut, les possibilitats efectives de governar del Consell de Camps —és a dir, de gastar diners reals en coses reals— són gairebé

nul·les. Per tant, i en aquest context, el Consell ha escollit la via del miratge com a mesura d'enlluernament de l'electorat i com a arma per donar sensació que l'activitat política del Govern és incessant, quan, en realitat, destaca per la seua absència. Per això, banderes d'impacte com l'aigua i la llengua han estat erigides pel Consell amb bons resultats, ja que ningú no es pregunta què no fan els membres del Govern, ja que els veu cada dia als noticiaris enmig de la polèmica, enmig d'una suposada *activitat*. Per això, també, Camps ha fet servir la Ciutat de les Ciències com un escenari gegantesc d'aquesta tècnica-miratge, i ha intentat fer políticament seu el complex potenciant-ne la part que encara no està acabada.

Es tracta de l'anomenat Palau de les Arts, una construcció desbocada i extraordinàriament monumental que, formal-

ment, recorda una versió gegant del casc espacial de Darth Vader, el personatge dolent de les pel·lícules de la nissaga *Star wars*. Calatrava, que sempre destaca per la seua gracilitat etèria quan fa ponts, ha apostat, al Palau de les Arts, precisament pel contrari: per una arquitectura pesadíssima, extraordinàriament monumental, una mena d'obra màxima de qui ha estat definit per l'alcalde de València com "un déu de l'olimp de l'arquitectura".

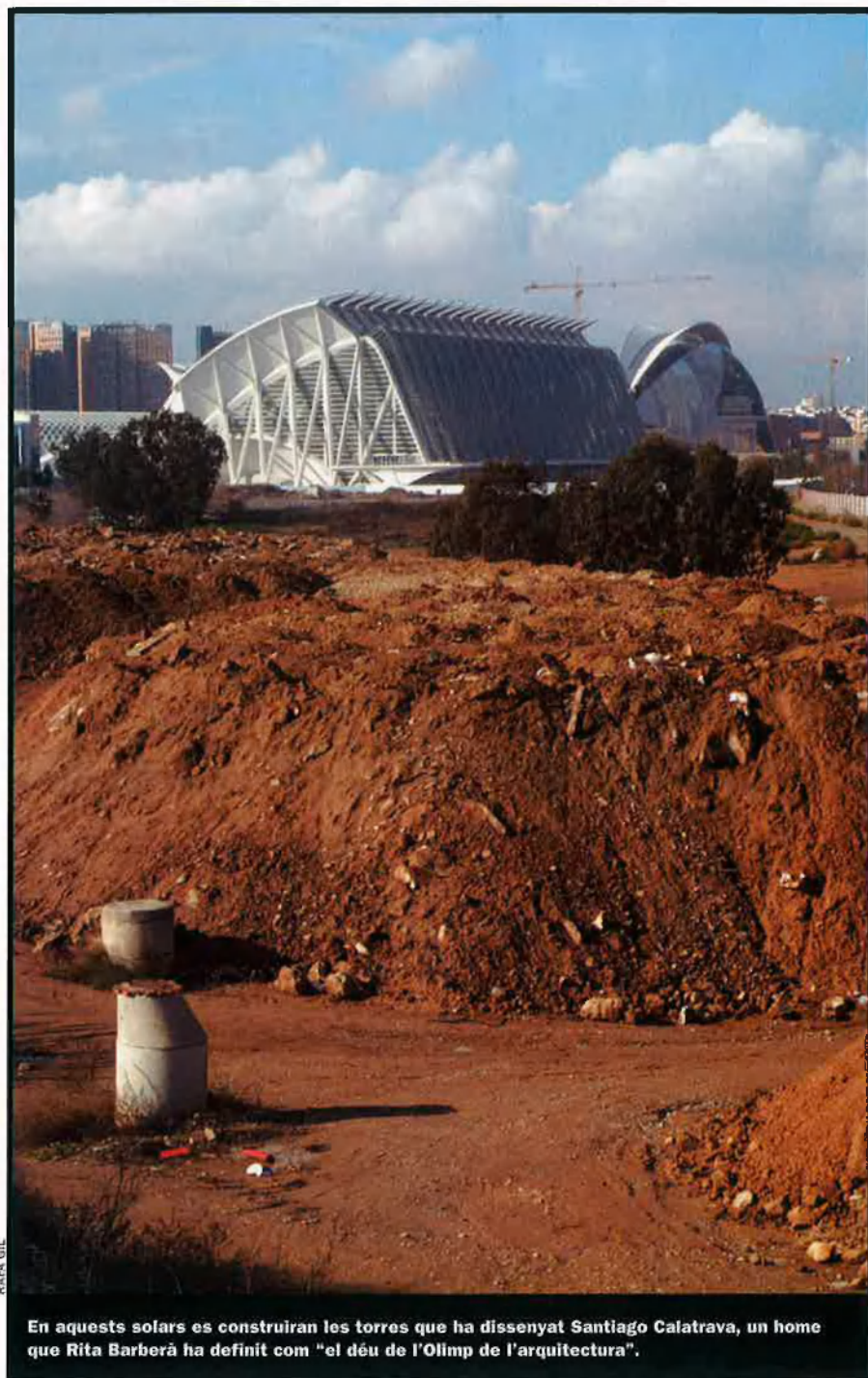
El Palau és —serà— més gran que el Liceu de Barcelona, i també es dedicarà essencialment a l'òpera. Tindrà quatre sales, dues de 1.800 butaques i dues de 400. S'inaugurarà el 2005, però les obres incessants conclouran dos anys després, coincidint amb la celebració de la Copa de l'Amèrica. Com que al Consell de Camps li pertany pagar els excessos que Zaplana ha comès amb la Ciutat de les Ciències, s'ha vinculat de cap i cor amb la conclusió del Palau, i ha apostat per relacionar —no se sap fins a quin punt— amb el patronat de la Fundació Palau de les Arts grans estrelles com el director d'orquestra Zubin Mehta.

El Consell ha reforçat la relació de l'Ajuntament de València amb la Ciutat de les Ciències, que havia estat molt erosionada per Zaplana, i fa servir el projecte com la idea d'una "nova València" que, teòricament, esclatarà el 2007 amb les retransmissions televisives mundials de la Copa de l'Amèrica.

Però el preu que s'ha de pagar per acabar el Palau segons els apunts i les exigències de l'estètica Calatrava pot arribar a tallar l'alè. Perquè, amb aquest monument, les despeses en el complex d'oci gairebé tripliquen el pressupost inicial, que es va fixar en 256 milions d'euros.

Actualment, les obres de la Ciutat de les Ciències sumen ja a un cost de 698 milions d'euros i el sobrecost es calcula en el 172%. Recentment el diari *Levante* indicava en un informe que les despeses del Palau de les Arts arriben ja als 248 milions d'euros, xifra que representa una desviació del 156% respecte al pressupost inicial.

Segons *Levante* és l'Oceanogràfic l'estadi de la Ciutat de les Ciències que ha patit major desajustament pressupos-

En aquests solars es construiran les torres que ha dissenyat Santiago Calatrava, un home que Rita Barberà ha definit com "el déu de l'Olimp de l'arquitectura".

tari, ja que, inicialment, la Generalitat va preveure gastar 45 milions d'euros en aquest gran aquari i el projecte final va exigir desemborsar 191 milions d'euros, un sobrecost del 324%. Cal dir que, normalment, totes les obres de Calatrava acostumen a resultar molt més cares del pressupost inicial del projecte. Per exemple, només la neteja del color blanc de tota la Ciutat de les Ciències

—un color que s'embruta només amb la contaminació ambiental— implica una despesa que, inicialment, es preveia molt menor. Fins el punt que, com també va fer amb la Copa de l'Amèrica, la Generalitat pretén ara implicar el Govern central en el finançament del Palau de les Arts. De moment, el Consell només ha aconseguit la participació de les empreses Telefónica i Iberdrola en un

GENERALITAT VALENCIANA

Rita Barberà, Francesc Camps i Santiago Calatrava s'han convertit en els màxims defensors de la Ciutat de les Ciències i dels seus imparables excessos pressupostaris.

projecte com és el Palau que, fins ara, el Govern valencià sempre havia venut com exclusivament seu. Per això, el Govern Zapatero no ha manifestat, fins al moment, interès a participar-hi, a diferència del que ha fet en els casos del Teatro Real de Madrid i del Liceu de Barcelona, que gaudeixen d'una important subvenció del Ministeri de Cultura.

A la Generalitat, no obstant això, se li ha acudit una idea d'urgència per intentar aconseguir diners ràpids per a la Ciutat de les Ciències. Es tracta de recórrer de nou a Calatrava i promocionar políticament la construcció, al costat del complex, de quatre gratacels que faran entre 220 i 280 metres d'alçària, i que arribaran a tenir 64 plantes. També hi haurà un gratacel de grandària semblant que estarà tombat a terra en paral·lel al mar. Les megafinques serviran per a habitatges i oficines. Les construccions s'erigiran en els solars que hi ha darrere de l'Oceanogràfic. El Consell està disposat a traure a la venda els solars perquè els construeixca el sector privat.

Com es pot imaginar, el cost d'un habitatge o del lloguer d'una oficina a les torres de Calatrava —sinuoses i descomunals, plenes de detalls que impliquen moltes despeses econòmiques— serà caríssim, ja que aquest arquitecte mai s'ha caracteritzat per oferir mínimes possibilitats d'accessibilitat a l'usuari. Si el Consell no impulsara aquesta construcció, ningú invertiria en uns solars de quasi 2.400 euros el metre quadrat.

Ara, l'empresa matriu de la Ciutat de les Ciències, CACSA, considera la possibilitat de combinar vendes i concessions per explotar els solars dels gratacels, i preveu ingressar 280 milions d'euros. Possiblement, empreses constructores locals conegudes, potser empreses que ja han aparegut finançant altres "grans projectes emblemàtics", siguin animades pel Consell per a invertir en aquests terrenys. A canvi de què? Si mirem el litoral valencià, tan ple de ciment, potser ho entendrem. Sobretot si encara el veiem més poblat de ciment en els pròxims mesos.

Joan M. Oleaque

An advertisement for the Mercat Sueca market. The top part features the text "Mercat Sueca" in a decorative, gothic-style font. Below this, there is a circular inset image showing a busy market scene with many people and stalls. To the right of the circular image, the text reads "Dies del mercat: 26 i 27 de desembre A la Plaça Sant Pere". At the bottom of the advertisement, there is the coat of arms of Sueca, which depicts a dog sitting under a tree with red fruit. Below the coat of arms, the text reads "Ajuntament de Sueca". The entire advertisement is framed by a decorative border with floral motifs.